

Mit mondanak az őskori kerámiák? A Kaptárkövek tövében talált őskori tárgyak alátámasztják a sziklacsoport korai használatát is. A késő bronzkorra/kora vaskorra keltezett kerámiatöredékek tulajdonképpen egyáltalán nem jelentenek meglepetést, hiszen számos ugyanezen korra keltezhető magaslati erődített telep jelzi a szűkebb környék lakottságát, ahol a késő bronzkori és kora vaskori népesség bizonyos kontinuitásával is számolnunk kell (Felsőtárkány – Vár-hegy, Cserépfalu – Mész-tető, Sály – Latorvár és ebbe a sorba helyezhetjük a nevezettek mellett el-törpülő, de ugyanakkor mégis magaslati telepnek értelmezett szomolyai Kutyahegyet). A Bükkalja kaptárkövei „vonzották” ezt az őskori népességet, hiszen nemcsak itt a Vén-hegyi sziklacsoportok előterében találtunk késő bronzkorra/kora vaskorra keltezett leletanyagot. Korábbi terepbejárások alkalmával ugyan-ezen korszakok kerámiáit gyűjtötték a cserépváraljai Mangó-tető mellett a Pulykón; a Furgál-völgyben; illetve az Ördögtorony tövében is.¹⁰¹ Hogy ezen népesség áldozóhelyként tekintette-e a látványos kúpokra, avagy egyszerűen könnyen hozzáférhető kőbányaként értékelte a sziklakibívásokat, nem eldönthető. Talán inkább az utóbbi mellett szól a szomolyai leletek egyszerű házikeramia szerű jellege, statisztikája és a fémkeresőzés negatív eredménye is.

Kutatásunk rövid összegzéseként az alábbi következtetést vonhatjuk le: a kaptárkövek két eltérő időszaka – késő bronzkor/kora vaskor, illetve a középkor/kora újkor – párhuzamba állítható a Bükkalja lakottságával. Azokban a történeti korszakokban, amikor a hegylábi régió lakott volt, akkor az ember rendszeresen hasznosította a könnyen megmunkálható sziklatornyokat.

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

Szomolya, Kutyahegy

(KÖH 88995)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **B, V, Á**

A lelőhely leírását lásd a Szomolya, Kaptárkövek, Vén-hegy DNY-i oldala (KÖH 16814) lelőhelyen belül.

334. Szólád, Bozót-mellék D

(KÖH 45743)

(Somogy megye) **Ő**

A lelőhelyen régészeti megfigyelést végzetünk szennyvízárak ásása miatt, 2014. november 12-én, a Szóládról Ny-ra vezető földúttól É-ra, kevés őskori kerámiatöredéket találtunk. November 13-án, terepbejárás során megállapítottuk, hogy a lelőhely a földúttól D-re is folytatódik és ezzel a lelőhely kiterjedése jelentősen megnőtt.

Munkatárs: Nyári Zsolt rajzoló.

NÉMETH PÉTER GERGELY

335. Szögliget, Szádvár

(KÖH 16815)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **Ő, Á, Kk, Kú**

2014 augusztusának első hetében immár ötödik alkalommal nyílt lehetőségünk Szádvár régészeti feltárásának folytatására.¹⁰² Továbbra is a Szádvárért Baráti Kör által szervezett és a Herman Ottó Múzeum munkatársai által irányított ásatás során a középső vár, valamint a belső várba vezető kapuépítmény területén folytattunk kutatást. A feltárás célja a továbbiakban konzerválni-helyreállítani tervezett falcsomók környezetének feltárása, valamint az építési periódusok és a járósíntek tisztázása volt.

A középső vár É-i részén emelkedő félköríves Lakatos-bástyát az 1573. évi Angelini-féle alaprajz a középső vár területe felé nyitott formában ábrázolja, s a bástyától DNY-ra egy téglalap alaprajzú épület emelkedik. A kutatás során azonosítottuk ez utóbbi ÉK-i sarkát, valamint É-i falának Ny-i végét. Kiderült, hogy ez az épület utólagosan épült hozzá a középső és a belső várat elválasztó egykori várfalhoz. A belsejében kijelölt kutatóárokba kitermelt igen nagy mennyiségű, mintegy másfél m vastag köves omladék ellenére sem értük el annak járósíntjét, így a feltárást ezen a területen, a balesetveszélyes metszetsíntek miatt, felfüggesztettük.

A Lakatos-bástya és a középső váruvar találkozási pontján kijelölt szelvényben megfigyelhettük, hogy a bástyát – feltételezhetően a 17. század folyamán – egy 100 cm vastag és 135 cm hosszú falazattal lezárták. E fal bástyabelső felőli síkjában két függőleges és két vízszintes gerenda fészket tisztítottuk ki. Kiderült, hogy a 20×20 cm átmérőjű elemekből összeállított fakeretet lényegében körbefalazták. Az időközben elpusztult gerendákba ütött nagyméretű szegkek hegyes végeit a kőfalba építve figyeltük meg. Ennek a szerkezetnek a funkciója (ajtókeret?) pontosan még nem tisztázott. A feltárt fal É-i oldalán, az eredeti szinthez képest, majd 2 m-s mélységben tártuk fel a Lakatos-bástya habarcsos padlóját.

A középső vár további két pontján folytattunk feltárást. A Lisztes-bástya előterében a 2013-ban megnyitott kutatóárok vonalában, attól Ny-ra kerestük a bástya esetleges lezárásának nyomait, valamint habarcsos járósíntjének kiterjedését. Sajnos a legutolsó masszív habarcsos járósínt felülete eddig a pontig már nem terjedt ki, de nem leltük nyomát a félköríves rondella lezárásának sem. Azaz a Lisztes-bástya igen nagy valószínűséggel a középső vár területe felé nyitott lehetett, Ledentu 1639-es tusrajzán is látható tetőzetét így önálló oszlopok tarthatták. Ezt a hipotézist azonban csak a bástya belsejének teljes feltárásával igazolhatjuk, vagy cáfolhatjuk meg.

Az ún. Porkoláb fal K-i előterében megkíséreltük magának a Porkoláb háznak az elsődleges lokalizálását. A feltételezett épület É-i részén, egy K–Ny-i irányú törmelékdomb tetején kijelölt kutatóárokban – előzetes elképzeléseinktől kb. egy m-rel délebbre – tártuk fel az épület É-i falának egy kis részletét. Sajnos a belső járósíntjét a vastag omladékréteg miatt a rendelkezésünkre álló idő alatt nem tudtuk elérni, de az É-i fal feltételezett külső oldalán elértük az alapját képező természetes sziklafelszínt és a mellette húzódó Árpád-kori és őskori leletanyagot tartalmazó legalsó réteget is. Azonban kifejezett járósínteket ezen az oldalon sem találtunk.

101 Herman Ottó Múzeum Régészeti Gyűjtemény, ltsz. 63.50.1–10 (Cserépfalu-Ördögtorony alatt); 92.87.1–4 (Cserépváralja-Furgál-völgy); 92.88.1–4 (Cserépváralja-Pulykó-tető).

102 A korábbi régészeti tevékenységekről a jelentéseket ld. RKM 2008, 299; RKM 2009, 362; RKM 2010, 371–372; RKM 2011, 178; RKM 2012, 97; RKM 2013, 127.